

Mikkelin kaupungin toiminnan ja talouden seuranta

1.1.–31.10.2023

MIKKELI

Sisällysluettelo

1. Johdon analyysi	1
1.1. Yleinen talousnäkyvä	1
1.2. Henkilöstömäärän kehitys	2
1.3. Väkiluku ja työllisyys	3
2. Toimintatuotot ja -kulut.....	4
2.1. Toimintatuotot.....	4
2.2. Toimintakulut.....	5
3. Verotulot, valtionosuudet ja rahoitustuotot ja -kulut	6
2.3. Valtionosuudet.....	6
2.4. Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	7
4. Koko kaupungin toteutuma 10/2023 ja toteutumisennuste 2023	8
5. Investoinnit ja rahoitus	10
6. Määrärahaesitykset	19
7. Hallintokuntien johdon analyysit	22
7.1 Hallinto- ja elinvoimapalvelut	22
7.2 Mikkelin seudun ympäristölautakunta	22
7.3 Kasvatus- ja opetuslautakunta.....	23
7.4 Hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunta	24
7.5 Kaupunkikehityslautakunta	24
7.6 Mikkelin kaupungin liikelaitos Otavia	24
7.7 Mikkelin Vesiliikelaitos.....	25

1. Johdon analyysi

1.1. Yleinen talousnäkökulma

Mikkelin kaupungin taloudessa akuuteimpana asiana vuonna 2023 on ollut taseessa olevien kumulatiivisten alijäämien kattaminen vuoden loppuun mennessä, jotta Mikkelin välttyy kriisikunta-arviointimenettelyn käynnistymiseltä. Katettavia alijäämiä on kertynyt vuoden 2022 tilinpäätökseen 40,8 miljoonaa euroa. 6.11.2023 § 343 kaupunginhallitus päätti Etelä-Savon Energia Oy:n 49 % osuuden myyntistä abrdrn plc:lle. Kaupan toteutumisen myötä kaupungin taseen alijäämät saadaan katettua, jolloin kriisikunta-uhka väistyy, sekä kaupunki saa taseeseen merkittävän ylijäämäpuskurin haasteellisena näyttäytyvien lähivuosien varalle.

ESEN vähemmistöosuuden myyntipäätöksen tullessa lainvoimaiseksi ja prosessin edetessä closing-vaiheeseen, tuloutuu kaupungille ensin varsinainen myyntihinta 130 miljoonaa euroa. Lähtökohtana on, että maksu saadaan kirjattua vuoden 2023 tulokseen. Vuoden 2024 alkupuoliskolla kaupungille tuloutuu kaupasta johtuen vielä noin 50 miljoonaa euroa lisäosinkojen sekä ESEN lainojen takaisinmaksun muodossa. Ensi vuodelle kohdistuva 50 miljoonan euron kassavirta on arvioluku, sillä yhtiön lopullinen arvonmääritys tarkennetaan vasta ESEN tilinpäätöksen valmistuttua, ja se vaikuttaa tuloutuvan osingon määrään.

Kertaluonteinen tulo kattaa alijäämät, mutta ei kuitenkaan ratkaise talouden perusongelmaa, joka on tulo- ja rahoituksen riittämättömyys suhteessa kaupungin kuluihin. Käyttötalouden tasapainottamista tulee jatkaa edelleen talouden kokonaisvakauttamisohjelman toteuttamisella. Kolmeen tukijalkaan perustuvaan vakauttamisohjelmaan kuuluu ESEstä tuloutuvien varojen käyttäminen käyttötaloutta vahvistavalla tavalla, uuden 3 miljoonan euron säästöpakettin hyväksyminen sekä elinvoiman kasvuohtelman menestyksekkäis toteuttaminen. Tavoitteena on saada käyttötalous tasapainoon viimeistään vuonna 2026.

Edellä esitetyn tavoitteen saavuttamista vaikeuttaa viimeaikaiset tiedot valtionosuusrahojen tuntuvista lisäleikkauksista. Hyvinvointialueuudistuksen myötä kuntien talous on kiristynyt entisestään, ja tällä hetkellä uhkana on, että rahoitusta leikataan lisää ja erittäin rajusti vuodesta 2025 alkaen. Mikkelin osalta lisäleikkaukset tarkoittaisivat useiden miljoonien lisäleikkausta tulevien vuosien valtionosuuksien määrään. Valtion ja kuntien välillä käydään kuitenkin keskusteluja leikkausten aiheuttamien ongelmien kompensoimiseksi. Lopputulosta emme vielä tiedä, joten olennaista on nyt ensin keskittyä suunnitellun kokonaisvakauttamispaketin onnistuneeseen toteuttamiseen.

Lokakuun kirjanpidon tilanteeseen sekä muihin viimeisimpiin arvioihin perustuen vuoden 2023 ylijäämäksi ennustetaan 135,4 miljoonaa euroa. Tulokseen sisältyy huomattava määrä poikkeuksellisia, kertaluonteisia eriä, joista merkittävin on energiaomaisuusjärjestelystä tuloutuvaksi odotettu 130 miljoonan euron myyntituotto. Edellisessä ennusteessa käytettiin tuloutuvan kassavirran ennusteena työlukua 172,9 miljoonaa, mutta nyt on tarkentunut, että merkittävä osa tuloutuvista varoista tulee kohdistumaan vuodelle 2024. Edellisen lisäksi poikkeuksellisia erinä tuloslaskelmaennusteeseen vaikuttavat myös MPY Osuuskunnan liiketoimintayhtiöiden myyntien johdosta toteutuva tuloutus (n. 2 miljoonaa euroa) ja jätevedenpuhdistuslaitoksen urakkasopimusten purkuun liittyvän sovintosopimuksen oikaisukirjaukset (n. 5,6 miljoonaa euroa).

Tuloslaskelmaennuste ilman energiaomaisuusjärjestelyn vaikutusta olisi 12,5 miljoonaa euroa ylijäämäinen. Ilman kaikkia edellä kuvattuja poikkeuksellisia eriä eli energiaomaisuusjärjestelyä, jätevedenpuhdistamon sovintosopimuksen oikaisukirjauksia ja MPY Osuuskunnan tuloutusta ennuste olisi 6,2 miljoonaa euroa ylijäämäinen. Kun vielä huomioidaan hyvinvointialuemuutoksen seurauksena poistuva ns. verohäntä (verotulot ylittävät talousarvion noin 8 miljoonaa euroa), sekä liian korkeina maksettavien ja jälkikäteen tasattavien valtionosuuksien vaikutus (noin 4 miljoonaa euroa vuonna 2023), huomataan että olisimme ns. perustilanteessa selkeästi alijäämän puolella. Tämä havainto on tärkeä tiedostaa, kun arvioidaan tarvetta tulevien sopeutustoimenpiteiden onnistumiselle.

Koko kaupungin toimintatuotot ovat alittamassa talousarvion 570 000 eurolla, ja toimintatuotot ovat ylittymässä 1,16 miljoonalla eurolla. Näin ollen toimintakate on toteutumassa 1,73 miljoonaa euroa talousarviota heikompana. Heinäkuun seurantalanteeseen verrattuna koko vuoden ennuste on toimintakatteen osalta kuitenkin kohentunut, sillä heinäkuun tilanteessa sen arvioitiin toteutuvan jopa 4,3 miljoonaa euroa talousarviota heikompana.

Alkuperäisessä talousarviossa verotuloja budjetoitiin vuodelle 2023 yhteensä 137,3 miljoonaa euroa. Tämän hetken ennusteen mukaan verotulot olisivat ylittämässä alkuperäisen talousarvion 7,8 miljoonalla eurolla, sekä muutetun talousarvion noin 0,9 miljoonalla. Sote-uudistukseen liittyvät verotilityshännät selittävät merkittävän ylityksen suhteessa alkuperäiseen talousarvioon.

1.2. Henkilöstömäärän kehitys

	Vakinaiset				Määräaikaiset				Yhteensä			
	31.12.22	31.3.23	31.7.23	31.10.23	31.12.22	31.3.23	31.7.23	31.10.23	31.12.22	31.3.23	31.7.23	31.10.23
Hallinto- ja elinvoimapaalvelut	196	188	184	182	19	19	14	23	215	207	198	205
Ympäristöpalvelut	22	23	25	24	11	7	9	2	33	30	34	26
Sivistyksen ja hyvinvoinnin palv.alue	1055	1042	1045	1063	252	329	116	272	1307	1371	1161	1335
Asumisen ja toimintaymp. palvelualue	231	230	224	218	47	39	36	24	278	269	260	242
Pelastuslaitos	161	0	0	0	33	0	0	0	194	0	0	0
Vesilaitos	22	23	21	22	1	1	0	0	23	24	21	22
Otavia	59	61	61	68	16	15	10	13	75	76	71	81
	1746	1567	1560	1577	379	410	185	334	2125	1977	1745	1911

Luvuissa ei ole mukana työllistettyjä ja oppisopimussuhteisia

1.3. Väkiluku ja työllisyys

MIKKELI	30.9.2023	31.12.2022	30.9.2022	31.12.2021
Väkiluku	51 972	51 980	52 110	52 122
Ero (hlöä) vrt. 30.9.2023	-	8	138	150

Syyskuun ennakkotietojen mukaan (tilastokeskus) Mikkelin väkiluku on vuoden 2023 aikana pysynyt käytännössä paikallaan. Verrattuna edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan väkiluku on kuitenkin laskenut 138 henkilöllä.

Mikkeli 1.1.-30.9.2023	
Syntyneet	249
Kuolleet	-512
Syntyneiden ja kuolleiden erotus	-263
Kuntaan muutto	1 512
Kunnasta muutto	-1 624
Kuntien välinen nettomuutto	-112
Maahanmuutto	418
Maastamuutto	-43
Nettosiirtolaisuus	375
Väkiluvun tilastokorjaukset	-8
Kokonaismuutos	-8

Luonnollinen väestönmuutos (syntyvyys-kuolleisuus) noudattelee edellisten vuosien voimakkaasti negatiivista suuntausta, ja vuonna 2023 myös kuntien välinen nettomuutto on Mikkeliissä negatiivinen. Etelä-Savon maakuntaliiton ennakkotietojen perusteella on nähtävissä, että väkiluvun vähenemistä tasapainottaa runsas maahanmuutto. Sotaa paenneet ukrainalaiset ovat voineet hakea kotikuntaa Suomesta vuoden 2023 aikana, ja se näkyy väestötilastoissa lisääntyneenä maahanmuuttona.

Työttömyysaste	30.9.2023	30.9.2022	30.9.2021
Mikkeli	10,0 %	9,2 %	9,4 %
Etelä-Savo	9,5 %	8,9 %	9,6 %
Koko maa	9,4 %	8,8 %	10,1 %
Lomautetut (hlöä)			
Mikkeli	239	60	103
Etelä-Savo	425	138	266

Työ- ja elinkeinoministeriön julkaiseman työllisyyskatsauksen mukaan Mikkeliissä työttömyysasteen kehitys on kääntynyt heikompaan suuntaan viimeisen 12 kuukauden aikana. Kehitys noudattelee maakunnallista ja valtakunnallista suuntausta. Vuosi sitten lomautettuna olevien määrä oli Etelä-Savossa alimmillaan sitten vuoden 2006. Tällä hetkellä lomautettuna olevien määrä on Etelä-Savossa kolminkertaistunut, ja Mikkeliissä nelinkertaistunut edellisvuoteen nähden.

2. Toimintatuotot ja -kulut

2.1. Toimintatuotot

Koko kaupungin toimintatuottojen arvioidaan vuonna 2023 kertyvän noin 570 000 euroa talousarviota heikompana. Merkittävimmät tuottojen poikkeamat suhteessa talousarvioon aiheutuvat seuraavasti:

- Kasvatus- ja opetuslautakunnan alaisessa toiminnassa varhaiskasvatusmaksujen kertymä, joiden arvioidaan jäävän talousarviotavoitteesta n. 640 000 euroa. Muutos johtuu 1.3.2023 voimaan tulleesta lakimuutoksesta, jossa maksuttomaan varhaiskasvatukseen oikeuttavan tulojen alarajaa nostettiin 33 prosentilla aikaisemmasta, ja näin ollen varhaiskasvatus on maksutonta aiempaa useammalle asiakkaalle.
- Kasvatus- ja opetuslautakunnan tuet ja avustukset arvioidaan alittuvan 380 000 euroa, koska hankeavustuksia ei ole avautunut aikaisempien vuosien tapaan.
- Hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunnan osalta toimintatuotot ovat alittamassa tavoitteen noin 500 000 eurolla. Suurimmat tulonmenetykset aiheutuvat asiakasmaksutulojen ja vuokratulojen sekä hanketulojen arvioitua pienemmästä kertymästä. Asiaksmäärät eri palveluissa eivät ole palautuneet korona-aikaa edeltävälle tasolle.
- Otavian perusopetuksen takautuvia valtionosuuksia ollaan saamassa arvioitua enemmän ja lukiokoulutuksen valtionosuudet ennakoitua toteutuvan talousarviota paremmin. Näiden arvioidaan olevan yhteensä n. 500 000 euroa enemmän kuin talousarvio.

- Kaupunkikehityslautakunnan maaseututoimi-tulosalueen tuottojen ennakoitaan jäävän talousarviosta 400 000 euroa, mutta tulosalueen toimintakate pysyy ennallaan, kun myös kulut alittuvat samassa suhteessa.
- Kiinteistöjen ulkoiset vuokratuotot ennustetaan toteutuvan 800 000 euroa budjetoitua suurempana, johtuen hyvinvointialueen vuokraamista kiinteistöistä. Talousarviossa lähtökohtana oli ko. kiinteistöjen myyminen.
- Sisäiset vuokratuotot arvioidaan toteutuvan 900 000 euroa suurempina. Tämä johtuu kohonneen energian hinnan vuoksi tehtävästä lisälaskutuksesta, koska tätä poikkeuksellista kustannusten nousua ei ollut aikaisemmin huomioitu vuokrien hinnoittelussa. Koska kyseessä on sisäinen erä, näkyy vastaava summa kohonneina vuokratukustannuksina.
- Elinkustannusindeksillä tarkastetut maanvuokrasopimuksien vuokratuotot ylittävät talousarvio noin 500 000 euroa.
- Omaisuuden myynnistä kertyviä luovutusvoittoja on budjetoitu 1,0 miljoonaa. Lokakuun lopussa luovutusvoittojen ja -tappioiden nettokertymä on 912 000 euroa. Koko vuoden lopputuloksen uskotaan toteutuvan talousarvion mukaisesti.

2.2. Toimintakulut

Koko kaupungin tasolla toimintakulut ovat toteutumassa 1,16 miljoonaa euroa talousarviota suurempana.

- Kasvatus- ja opetuslautakunta ylittää henkilöstökulut lähes 1,3 miljoonaa johtuen palkkaratkaisusta, opetuksen päivitetystä sijaisohjeistuksesta sekä mahdollinen lukiokoulutuksen talousarviovalmistelussa tapahtuneesta virheellisestä kirjauksesta.
- Kaupunkikehityslautakunnan henkilöstökustannukset arvioidaan alittuvan n. 580 000 euroa suhteessa talousarvioon. Suurin osuus tulee maatalouslomituksessa, jossa henkilöstökulut jäävät arviolta 400 000 euroa talousarviota matalammaksi.
- Sisäisiin tilavuokriin on arvioitu tulevan 900 000 euron lisäveloitus johtuen kohonneista energiakustannuksista. Kustannus jakautuu eri palvelualueille vuokrattujen tilojen perusteella. Tätä poikkeuksellista kustannusten nousua ei ollut aikaisemmin huomioitu sisäisissä vuokrissa ja lisälaskutus tehdään joulukuussa toteutuneiden ylläpitokustannusten mukaisesti.
- Hallinto- ja elinvoimapalveluiden osalta palveluostojen arvioidaan ylittyvän 450 000 eurolla, johtuen energiakaupan valmisteluun ja toteutusvaiheeseen hankittavasta konsulttipalvelusta. Lisäksi avustuskuluihin kirjattavasta TMT-maksusta (työmarkkinatuen ”sakkomaksu”) ennakoitaan aiheutuvan huomattava ylitys, noin 850 000 euroa.
- Kaupunkikehityslautakunnalle budjetoitujen energiakustannusten arvioidaan toteutuvan ainakin 800 000 euroa talousarviota alhaisempana.

Koko kaupungin toimintakate on jäämässä 1,73 miljoonaa euroa talousarviota heikommaksi.

3. Verotulot, valtionosuudet ja rahoitustuotot ja -kulut

Alla esitetty veroennuste perustuu viimeisimpään Kuntaliiton julkaisemaan (10.10.2023) veroennustekehikkoon kunnallisveron sekä yhteisöveron osalta. Kiinteistöveroennustetta on päivitetty loka- ja marraskuun tilitystietoihin pohjautuen. Tilitysten perusteella kiinteistövero olisi toteutumassa Kuntaliiton arviota heikompana. Kyse voi olla tilitysten rytmitykseen liittyvästä syystä, mutta varovaisuuden periaatteen mukaisesti koko vuoden ennustetta on pienennetty loka-marraskuun tilitysten mukaiseksi. Alkuperäisessä talousarviossa verotuloja budjetoitiin vuodelle 2023 yhteensä 137,3 miljoonaa euroa. Tämän hetken ennusteen mukaan verotulot olisivat ylittämässä alkuperäisen talousarvion 7,8 miljoonalla eurolla, sekä muutetun talousarvion noin 0,9 miljoonalla. Sote-uudistukseen liittyvät verotilityshännät selittävät merkittävän ylityksen suhteessa alkuperäiseen talousarvioon.

	TP 2022	TA 2023	Muutettu TA2023	Ennuste 10/2023	Ennuste vs alkup. TA, ero €	Ennuste vs muutettu TA, ero €
<i>Kunnallisvero</i>	199 948 000	100 954 000	107 860 000	109 030 000	8 076 000	1 170 000
<i>Yhteisövero</i>	23 269 000	15 063 000	15 087 000	14 264 000	-799 000	-823 000
<i>Kiinteistövero</i>	22 720 000	21 239 000	21 251 000	21 803 000	564 000	552 000
<i>Yhteensä</i>	245 937 000	137 256 000	144 198 000	145 097 000	7 841 000	899 000

Mikkelin osalta kunnallisveron ennustetaan ylittävän muutetun talousarvion noin 1,2 miljoonalla ja alkuperäisen talousarvion 8,1 miljoonalla eurolla. Yhteisöveron osalta ennuste on noin 0,8 miljoonaa euroa talousarviota heikompi. Kiinteistöveron osalta Kuntaliiton ennusteessa oli merkittävä muutos sekä alkuperäiseen että muutettuun talousarvioon, ja kiinteistöveron ennustettiin ylittävän talousarvion jopa 2,6 miljoonalla. Loka-marraskuun toteutuneet tilitykset kuitenkin alittivat merkittävästi kuu-kausikohtaiset ennusteet, ja siksi kiinteistöveron osalta ennustetta on muutettu varovaisemmaksi, ja kiinteistöveron ennustetaan ylittävän talousarvion 0,56 miljoonalla.

Hyvinvointialueuudistuksesta ja valtion rahoituksen muutetuista jakoperusteista johtuen tilinpäätös-
summat 2022 eivät ole vertailukelpoisia vuoden 2023 lukujen kanssa. Tulevia vuosia ajatellen vero-
tuottojen osalta on huomioitava, että sote-uudistuksen myötä muiden kuin kiinteistöveron tuotto tu-
lee vuodesta 2024 eteenpäin laskemaan merkittävästi vuoden 2023 tasosta, kun aiempien vuosien
korkeampien veroprocenttien ns. verotilityshäntien vaikutus poistuu.

2.3. Valtionosuudet

Valtionosuudet on esitetty tuloslaskelmaennusteessa Kuntaliiton viimeisimmän (11.8.2023) laskelma-
päivityksen mukaisena. Päivityksessä on huomioitu viimeisimmät VM:n ja OKM:n valtionosuuspäätök-
set. Sote-uudistuksesta aiheutuu huomattava muutos valtionosuuksien tasoon aiempiin vuosiin ver-
rattuna.

1 000 euroa	TP2022	Alkuper. TA2023	Muutettu TA2023	Ennuste 2023
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus*	104 034	1 179	976	976
<i>josta verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus</i>	<i>20 391</i>	<i>9 884</i>	<i>9 887</i>	<i>9 887</i>
<i>josta sote-uudistuksen muutosrajoitin</i>	<i>-</i>	<i>-9 656</i>	<i>-9 834</i>	<i>-9 834</i>
<i>josta sote-uudistuksen siirtymätasaus</i>	<i>-</i>	<i>-3 949</i>	<i>-4 068</i>	<i>-4 068</i>
Verotulomenetyksen korvaus	29 208	9 069	8 907	8 907
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	1 058	913	1 273	1 273
Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus	1 600	0	0	0
Yhteensä	135 900	11 162	11 155	11 155
* 2023 luvut sisältävät sote-uudistukseen liittyvän muutosrajoittimen ja siirtymätasauksen, jotka ovat negatiivisia. Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus kääntää peruspalvelujen valtionosuuksien yhteismäärän positiiviseksi.				

2.4. Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä

Korkotuottojen arvioidaan toteutuvan noin 0,26 miljoonaa euroa talousarviota suurempina, mutta vastaavasti myös korkokuluissa on noin 0,45 miljoonan euron ylityspaine.

Rahoitustuotot ja kulut yhteensä -nettoerään sisältyy ennusteessa kaksi merkittävämpää poikkeuksellista erää. Jätevedenpuhdistuslaitoksen urakkasopimuksen purkamiseen liittyvien, vuoden 2022 tilinpäätökseen sisältyneiden kirjausten oikaiseminen keväällä syntyneen sovintosopimuksen myötä aiheuttaa muihin rahoitustuottoihin noin 1,3 miljoonan euron positiivisen vaikutuksen, kun sovintosopimuksen sisältämät viivästyskorot toteutuivat selvästi tilinpäätöskäsittelyä pienempinä. Lisäksi muissa rahoitustuotoissa on huomioitu MPY Osuuskunnan toteutuvista liiketoimintayhtiöiden myynneistä omistajille vuoden 2023 lopulla toteutuvat tuloutukset, Mikkelin osalta noin 2 miljoonaa euroa.

Edellä mainittujen poikkeuksellisten erien johdosta rahoitustuottojen ja -kulujen yhteismäärän arvioidaan toteutuvan noin + 4,4 miljoonan euron suuruisena, mikä tarkoittaa noin 3,6 miljoonan euron positiivista talousarviolitystä.

4. Koko kaupungin toteutuma 10/2023 ja toteutumisennuste 2023

	TP2022	TA2023	TA-muutokset	Muutettu TA2023	Tot. 10/2022	Tot. 10/2023	Johdon ennuste	Johdon ennuste / muut. TA, %
Myyntituotot	58 404 488	40 170 000		40 170 000	46 560 713	31 128 082	40 636 639	101,2 %
Maksutuotot	5 269 480	5 148 000		5 148 000	4 334 428	4 114 069	4 443 500	86,3 %
Tuet ja avustukset	26 950 252	11 311 200		11 311 200	18 658 032	7 799 223	11 340 376	100,3 %
Vuokratuotot	34 236 123	33 703 600		33 703 600	29 044 712	29 594 804	33 552 100	99,6 %
Muut toimintatuotot	3 275 893	2 420 300		2 420 300	2 722 300	2 029 113	2 209 667	91,3 %
TOIMINTATUOTOT	128 136 236	92 753 100		92 753 100	101 320 185	74 665 292	92 182 282	99,4 %
Valmistus omaan käyttöön	669 665	914 100		914 100	420 935	447 845	914 100	100,0 %
Henkilöstökulut	-104 721 342	-93 716 600		-93 728 600	-87 045 077	-78 505 987	-94 137 738	100,4 %
Palkat ja palkkiot	-81 307 537	-74 738 400		-74 750 400	-67 412 545	-62 436 564	-75 330 538	100,8 %
Henkilösivukulut	-23 413 806	-18 978 200		-18 978 200	-19 632 532	-16 069 423	-18 807 200	99,1 %
Eläkekulut	-20 355 934	-16 083 000		-16 083 000	-17 051 377	-13 345 544	-15 973 900	99,3 %
Muut henkilösivukulut	-3 057 872	-2 895 200		-2 895 200	-2 581 155	-2 723 879	-2 833 300	97,9 %
Palvelujen ostot	-317 889 678	-62 585 700		-62 573 500	-248 566 518	-50 110 368	-62 288 300	99,6 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-16 357 237	-21 215 200		-21 215 600	-12 368 011	-13 517 556	-20 378 546	96,2 %
Avustukset	-15 347 727	-14 138 000		-14 138 000	-12 358 620	-12 161 465	-15 038 030	106,4 %
Vuokrakulut	-31 587 195	-29 494 900		-29 495 300	-26 574 014	-24 723 164	-30 466 193	103,3 %
Muut toimintakulut	-2 909 336	-1 579 800		-1 579 200	-1 348 051	-1 347 734	-1 580 700	100,1 %
TOIMINTAKULUT	-488 812 516	-222 730 200		-222 730 200	-388 260 292	-180 366 273	-223 889 507	100,5 %

	TP2022	TA2023	TA-muutokset	Muutettu TA2023	Tot. 10/2022	Tot. 10/2023	Johdon ennuste	Johdon ennuste / muut. TA, %
TOIMINTAKATE	-360 006 616	-129 063 000		-129 063 000	-286 519 172	-105 253 137	-130 793 125	101,4 %
Verotulot	245 936 784	137 256 000	6 942 000	144 198 000	206 286 684	121 077 213	145 097 000	107,2 %
Valtionosuudet	135 899 500	11 162 100	-7 100	11 155 000	111 584 652	9 295 910	11 155 000	99,9 %
Rahoitustuotot- ja -kulut	3 285 496	800 000		800 000	4 590 420	4 734 971	4 364 650	545,6 %
Korkotuotot	1 312 275	1 600 000		1 600 000	617 938	2 072 388	1 860 000	116,3 %
Muut rahoitustuotot	7 364 219	6 250 000		6 250 000	5 737 448	7 373 275	10 004 650	160,1 %
Korkokulut	-3 094 089	-6 250 000		-6 250 000	-1 644 043	-4 660 401	-6 700 000	107,2 %
Muut rahoituskulut	-2 296 909	-800 000		-800 000	-120 922	-50 291	-800 000	100,0 %
VUOSIKATE	25 115 164	20 155 100		27 090 000	35 942 584	29 854 957	29 823 525	158,0 %
Poistot ja arvonalentumiset	-24 591 813	-22 500 000		-22 500 000	-18 858 953	-17 397 269	-22 500 000	100,0 %
Satunnaiset tuotot ja kulut	-8 330 660	37 400 000	135 500 000	172 900 000		4 302 927	127 222 927	
TILIKAUDEN TULOS	-7 807 309	35 055 100		177 490 000	17 083 630	16 760 615	134 546 452	
Poistoeron lisäys tai vähennys	576 326	160 000		160 000	503 190	904 400	900 000	
Varausten lisäys tai vähennys								
TILIKAUDEN YLI- / ALIJÄÄMÄ	-7 230 983	35 215 100		177 650 000	17 586 820	17 665 015	135 446 452	

5. Investoinnit ja rahoitus

Maankäyttö ja kaupunkirakenne

MikMap-hankinta etenee suunnitellusti ja työ on edennyt suunnitelmallisesti, vuoden 2023 loppuvaiheessa käydään asiaan liittyvät koulutukset ja edelleen konvertoidaan aineistoja vanhasta järjestelmästä uuteen. Investoinnin kokonaissumma on noin 900 000 € ja maksuohjelmasta on sovittu Trimble Solutionsin kanssa. Tavoiteaikataulu uuden paikkatietoalustan käyttöönotolle on maaliskuu 2024.

Karilan alueen kehittämistä on tarkasteltu asumisen ja kaupallisten toimintojen osalta. Tavoitteena oli käynnistää yksityiskohtaisempi, asemakaavan laatimiseen ja asemakaavan muutokseen tähtäävä suunnittelu ja mahdollinen tontinluovutusprosessi. Asia on edennyt ensin Väyläviraston liikennetarkastelun myötä ja neuvottelut päättyivät vuoden 2023 loppuun mennessä. Alueen kehittämisessä on edessä merkittäviä liikennesuunnittelun, kaavoituksen ja maanhankinnan toimia. Syksyn 2023 aikana kuitenkin varmistui, että hankekehittäjä ei lähde toteuttamaan kohdetta pikaisella aikataululla, joten suunnittelu- ja kaavaprosessi sekä maanomaisuutta koskevat asiat eivät aktualisoidu vuoden 2023 lopulla, tuskin vielä edes 2024, joten vielä on liian varhaista ennakoida tulevia kuluja seuraaville talousarviovuosille. Alueella on jo toteutettu luontoselvitys ja hulevesiselvitys ja -suunnitelma on käynnistynyt.

Veturitallialueen kehittäminen jatkuu aktiivisesti: kohteen kehittäminen on etenemässä Kh:n ja Kv:n päätettäväksi ja hyväksyttäväksi hankekehittäjänä kanssa. Konkreettiset kiinteistövaihdot (kaupunki & Väylästo; kaupunki & hankekehittäjä) ajoittuvat vuodelle 2024. Veturitallialueen tavoiteltu kehitys täydentää sekä vahvistaa Mikkelin sekä Etelä-Savon maakunnan kaupallista asemaa ja tarjontaa. Kehittämishanke pyritään saamaan asemakaavoituksen ja tontinluovutuksen osalta päätökseen vuoden 2024 alussa.

Annilanrannan asuinalueen markkinointi on sujunut hyvässä yhteistyössä Viestintäpalveluiden kanssa ja alueen omarantaisten OKT-tonttien huutokaupat päättyvät marras-joulukuussa 2023 (28.11.—15.12.2023). Tavoitteena on, että tonttien luovutusvalmiuden aikaansaaminen elokuuksi 2024.

Kokonaisuudessaan maankäyttö ja kaupunkirakenne -tulosityksikön tavoitteena on kaupunkisuunnittelun keinoin jalostaa kaupungin maaomaisuuden arvoa siten, että yksikköme toimintaan sijoitetut menot tuottavat kaupungille tuottoja maanarvon nousun myötä.

Talonrakennuspalvelut

Talonrakennuspalveluiden investointeihin kohdistuu edelleen haastetta puuttuvien henkilöstöresurssien vuoksi. Resurssivajetta oli seurantajaksolla rakennuttajien, työmaavalvonnan, suunnittelun sekä toimistopalvelujen osalla. Henkilöstöresurssitilanteen arvioidaan korjaantuvan vielä loppuvuoden aikana.

Rakennusalan hiljentyminen konkretisoitui tarkastelujaksolla. Mikkelin alueella konkurssien määrä on pysynyt vielä alhaisella tasolla. Rakennusalan ahdinko näkyy kuitenkin laajasti lomautusten muodossa sekä osittain tilaajavastuuelvoitteiden hoitamisessa. Urakoitsijoiden heikko tilanne on profiloitunut

varsinkin asuintuotantopuolelle. Muuta rakentamista Mikkelin talousalueella on kuitenkin edelleen hieman. Julkisella sektorilla on tärkeä rooli tasaisen tilauskannan mahdollistamisessa rakennusalan yrittäjille. Vuoden aikana toteutettavia hankkeita pyritään mahdollisuuksien mukaan kohdistamaan myös talvikuukausille.

Ristiinan päiväkodin KVR-urakka etenee aikataulussaan ja budjetissa. Kohteessa on päästy sisärakentamisvaiheeseen ja kalustamiseen. Päiväkoti valmistuu vuoden 2024 alussa

Jalkaväkimuseon jätekatoksen rakentaminen ei ole päässyt etenemään museoviraston lausunnon jälkeen. Vuoropuhelua jatketaan edelleen, jotta rakennukselle saataisiin jätekatos sopivaan paikkaan. Julkisivumaalaukseen ja kattoremonttiin on haettu Opetus- ja kulttuuriministeriöltä lisäavustusta. Avustusta saatiin vuodelle 2023 ja sen viimeinen käyttöaika on heinäkuussa 2024. Avustuksen käyttöön haetaan lisää aikaa niin että hanke voidaan toteuttaa talousarvion tahdittamana tulevina vuosina. Hankkeesta vuodelle 2023 muodostuneet kustannukset ovat edellisen vuoden maksamattomia makseriä, jotka kirjaantuivat tälle vuodelle. Uusia vaiheita ei ole suoritettu.

Ristiinan Kallioniemen huvilan peruskorjaukseen liittyviä kunnostustoimenpiteitä on jatkettu välttämättömiltä osin eli keskittyen rakennusten turmeltumisen ehkäisemiseen. Tehtäviä toimenpiteitä tarkennetaan, kun rakennukseen löytyy vuokralainen.

Kaupungin virastotalon LVIS-peruskorjauksen, Vilhonkadun siiven 3. kerroksen työmaa käynnistyi tarkastelujaksolla. Hanke tulee jatkumaan tulevina vuosina vaiheittain. Korjauksessa uusitaan ilmanvaihto, sähköt ja ikkunat sekä tilakunnostusten yhteydessä tehdään rakennetiivistyksiä.

Pääkirjastolle valmistui tilat kaupungin asiointipisteelle ja toiminta pääsi muuttamaan uusiin tiloihin syyskuussa. Virastotalon asiointipisteen tilat muutetaan soveltuvaksi Miksein käyttöön. Työt käynnistyivät lokakuussa. Tilamuutosten yhteydessä mm. maalataan tilojen pinnat, alakatot ja tiivistetään ikkunat. Rakennetaan kaksi uutta työhuonetta ja avokonttoria laajennetaan. LVI – ja sähköurakoissa tehdään vähäisiä muutoksia.

Keskuskeittiö Isopadassa suoritettiin kesällä lattioiden uusimista, kylmiöiden korjaus sekä rakennettiin viileä salaatinvalmistustila. Rakennuksessa on tarkoitus tehdä laajempi peruskorjaus tulevana vuonna. Toiminnallisuuden ja rakenteiden parantamisen lisäksi tavoitteena on kehittää kiinteistön energiatehokkuutta.

Ristiinan Sotakoulun kunnostaminen on paikallisten järjestöjen ja seurojen monivuotinen osittain talokootyöllä toteutettava yhteishanke. Hanke aloitettiin vuonna 2015 ja se etenee hiljalleen. Tänä vuonna rakennukseen toteutetaan kaupungin toimesta lämmitysjärjestelmä ja hanketyöryhmän tilaamana mm. keittiön rakentaminen.

Urpolan tekojään huoltorakennusta ei päästä toteuttamaan vuoden 2023 aikana. Urakka kilpailutettiin kahteen kertaan ja pidettiin kilpailullinen neuvottelumenettely, mutta hintataso jäi vielä kesän ja alkusyksyn 2023 aikana liian korkeaksi. Kohteesta tuli toisella kilpailutuskierröksellä yksi tarjous ja toisella kertaa ei yhtään.

Energiataloudellisena investointina toteutetaan Anttolan palvelurivitalon lämmitysjärjestelmän muutos maalämmöksi öljylämmityksen tilalle. Suur-Savon museon sähkölämmitys muutetaan ilmasta veteen -lämpöpumppujärjestelmäksi. Lisäksi kilpailutukseen tulee Ristiinan uuden päiväkodin aurinkopaneelit. Vuoden alussa valmistuneeseen virastotalon takana olevan sähköautonlatauksen operaattorin kilpailutukseen ei saatu yhtään tarjousta. Markkinavuoropuhelun avulla pyritään selvittämään miksi latauspisteen operointi ei kiinnosta palveluntuottajia.

Itäisen alueen varhaiskasvatuksen sekä kouluverkon selvitystyö on käynnistynyt moniammatillisena yhteistyönä palvelualueiden kesken. Asia tuodaan poliittiseen päätöksentekoon vielä loppuvuodesta 2023.

Merkittävimmät talonrakennusinvestointikohteet vuonna 2023 ovat:

- Ristiinan päiväkot
- Saimaanportin yhtenäiskoulu
- Lukiorakennuksen ilmanvaihdon saneeraus
- Konsertti- ja kongressitalo Mikaelin salien jäähdytykset ja katon kunnostus
- Jalkaväkimuseon esteettömyys ja vesikatto
- Ristiinan Kallioniemen huvilan peruskorjaus
- Kaupungin virastotalon sisäpuolinen peruskorjaus
- Isopadan lattioiden ja kylmiöiden korjaus
- Lähemäkitalon peruskorjaus (vesikatto)

Saimaanportin yhtenäiskoulun investointi

Saimaanportin yhtenäiskoulun investointihanke on edennyt siten, että piha-alueen pintarakenteet, istutukset, kalusteet, leikkivälit, toimintapihan pelikentät ovat valmistuneet ja vastaanottotarkastus niiden osalta on pidetty lokakuun lopulla.

Sisäpuolella alakoulu ja yläkoulun luokkatilat sekä hallinnon tilat ovat pinnoiltaan ja varusteiltaan valmiit. Liikuntatilojen ja aulojen osalta sisävalmistusvaihe on alakattojen ja seinäpinnoitteiden osalta viimeistelyvaiheessa. Keittiön ja teknisen työn koneiden ja laitteiden kytkennät on aloitettu.

Talotekniikan osalta IV-koneiden toimintakokeet ja ilmamäärien säädöt ovat tehty tai käynnissä palvelualueilla 1–4, ja palvelualue 5 aloitetaan viikolla 48. Sähkötöiden osalta yleiskaapelointi on pääosin valmis ja kytkennät loppusuoralla. Eri järjestelmien testaus alkaa viikolla 47.

Työmaa on edennyt suunnitellussa rakennustyöaikataulussa ja kustannuksiltaan urakkasopimuksen maksuerätaulukon mukaisesti. Käyttäjän hankinnoista AV-laitehankinta on asennusvaiheessa / Advania Finland Oy ja irtokalustus tulee Isku Interior Oy:ltä.

Purkukohteet

Uusia purkukohteita ei aloitettu tarkastelujaksolla. Rokkalan entisen meijerin purkaminen on loppusuoralla. Rakennus on saatu purettua näkyviltä osin ja vielä selvitetään alueella mahdollisesti olevia vanhoja rakenteita.

Rokkalan entisen Karjaportin purkamisen selvitys on aloitettu kaavoituksen ja infrapuolen kanssa yhteistyössä toteutettavassa Mikki-hankkeessa. Hankkeessa selvitetään alueella syntyvien materiaalivirtojen hyödyntämistä paikan päällä. Varsinainen purkaminen alkanee vuonna 2025.

Kaupungin maalla Annilanrannassa olevan Annilan saunan purkaminen suoritetaan loppuvuodesta 2023, niin että tämäkin tontti voidaan myydä ilman vanhan rakennuksen rasitetta.

Infra- ja viheraluepalvelut

Vuoden 2023 maanrakennusurakat ovat pääosin valmistuneet.

Annilanrannan katu- ja vesihuoltourakka on kilpailutettu ja urakoitsijan kanssa on tehty urakkasopimus. Katujen rakentaminen alkaa vielä marraskuussa ja tonteille pääsee heinäkuussa 2024.

Vuoden 2023 osalta asfaltin hinnannousu on noin 20-30 prosentin luokkaa verrattuna vuoteen 2022. Tämä aiheutti vastaavasti sen, että katukohteita pystyttiin päällystämään aikaisempia vuosia vähemmän. Lisäksi päällysteissä on palattu entistä enemmän urapaikkauksiin sen sijaan, että koko katu päällystettäisiin laidasta laitaan. Tämä tulee näkymään kaupunkikuvassa ja päällysteiden kunnossa.

Kesän 2023 aikana ESE ja MPY ja muut toimijat maakaapelivat ennätysellisen laajasti kaupungin alueella tietoliikenne- ja sähköverkostoja. Tässä yhteydessä kaupungin on asennettava omat katuväyläkaapelinsa maahan, kun muut kumppanit poistuvat vanhoista huonokuntoisista yhteiskäyttöpölväistä. Kaapelinkaivutöiden valvontaan ja opastamiseen ei ole ollut riittävästi osoittama resurssia.

Puunmyynnin tavoitteet täyttyvät, mutta markkinatilanteesta johtuen tuloutukset jakautuvat vuosille 2023 ja 2024. Energiapuun kysynnän kasvun myötä hoitohakkuut ovat osoittautuneet kannattaviksi ja sama teema jatkunee vuonna 2024.

Merkittävimmät infrainvestointikohteet vuonna 2023 ovat:

- Kevyen liikenteen väylien parantaminen välillä Nuijamiehenkatu-Kasarminkatu -Jääkärintie (Nuijamiehenkatu valmis, jatkuu vuonna 2024 Kasarminkadun ja Nuijamiehenkadun osalta)
- Lehmuskylän katujen saneeraus (Nilatie, Visatie ja Kelotie), valmistunut päällystettävä vaille valmiiksi syksyllä 2023
- Koneistajankatu, urakka käynnissä, valmistuu vuoden vaihteeseen 2023/2024
- Pistokadun liikennejärjestelyt, ei ole viety aktiivisesti eteenpäin, kun tonteille ei ole tullut rakentajia. Tonttoliittymä ja katu on avattavissa rakentajille heti kun tarvetta ilmenee
- Urpolan alueen kevyen liikenteen väylät valmiit
- Kiertotaloudenkadun kiertoliittymän alueen päällystys- ja vihertyöt, valmiit
- Porrassalmenkadun/Maunukselankadun liittymä suojatiejärjestelyt (sairaalan pääliittymä, lykätty määrärahan riittämättömyyden vuoksi ja toteutetaan vuonna 2024)

- Otto Mannisenkadun liikenneturvallisuuskohteet (suojateiden ylityskohtien kavennukset, toinen valmis ja toinen työn alla)
- Lähemäen koulupuiston leikkipaikka, valmis
- Naisvuoren ylätasanteen peruskunnostuksen suunnittelu käynnissä, toteutus 2024
- Kaihun uimalaiturin osittainen uusiminen (hyppylaiturin osuus), valmis
- katuvalojen maakaapelointi, valmis

Pyöräilyn ja kävelyn edistämishjelman (Nuijamiestenkatu, Kasarminkatu ja Jääkärinkatu) kohteessa käytetään ensimmäistä kertaa punaista asfalttia osoittamaan pyöräväylän paikkaa ajorajalla. Tänä vuonna on saatu valmiiksi Hänninhaudan ja urheilupuiston välinen Nuijamiestenkadun osuus.

Osallistavan budjetoinnin hankkeet vuonna 2023 olivat:

- Koulukyytikatokset Suomenniemen keskusta ja Salmenranta, lupa-asiat kunnossa ja katokset hankittu, asennus keväällä 2024
- Kuntoiluvälineiden palauttaminen Kaihun alueelle, toteutettu
- Haukivuoren torikatoksen korjaaminen, toteutettu
- Otavan sataman veneluiskan korjaaminen, toteutetaan vielä syksyn aikana
- Suomenniemen jääkiekkokaukalon huoltorakennuksen maalaus, toteutettu

Osallistavan budjetoinnin kohteista teetettiin Brahenlinnan raunioille maisemanhoitosuunnitelma ja saatiin suunnitelmalle hyväksyntä Museovirastolta. Vuonna 2024 toteutetaan maisemanhoitosuunnitelmassa esitetyt maisemanhoidolliset toimenpiteet, joita on mm. vesistönäkemien ja pienpuuston raivaaminen alueelta.

KAUPUNKI tuhansina euroina	Hankkeen suuruus- luokka	Kumulatiivi- nen tot.	TA2023		LMR 2023		TA + LMR 2023		TOT 10/2023		TOT/TA	TOT.
			menot	tulot	menot	tulot	menot	tulot	menot	tulot	EROTUS	ENNUSTE
MUUT PITKÄVAIKUTTEISET MENOT			-1459	0	0	0	-1459	0	-343	0	-1116	-1009
	Maaseudun nopeat tietoliikenneyhteydet, MENOT		-200				-200		-200		-200	-170
	Rakennusvalvonnan arkiston digiprojekti	-705	-259	-330			-259		-160		-99	-259
	Osallistava budjetointi, ASTO		-100	-77			-100		-77		-23	-130
	Paikkatietoalustan uusiminen	-900	-900				-900		-106		-794	-450
KIINTEÄ OMAISUUS			-250	2000	0	0	-250	2000	-19	996	773	750
	Maa- ja vesialueet											
	Maa- ja vesialueiden myynti, TULOT		996	2000			2000		996		1004	1000
	Maa- ja vesialueiden hankinta, MENOT		-19	-250			-250		-19		-231	-250
RAKENNUKSET			0	50	0	0	0	50	0	327	-277	327
	Rakennukset (kiinteistöt), TULOT		327	50			50		327		-277	327
TALONRAKENNUSINVESTOINNIT			-13920	125	-3200	0	-17120	125	-12643	261	-4614	-16556
	Päiväkodit											
	Ristiinan päiväkodi (130 lasta)											
	Uudisrakennus	-4650	-1500	-2350		-2650	-4150		-2239		-1911	-4000
	Kalustus (varhaiskasvatus)	-150	-150				-150				-150	-150
	Koulut											
	Eteläinen aluekoulu - kampus (yhtenäiskoulu, 850 opp., Urpola, käyt. 1/2024) *	-29500										
	Korvaava uudisrakennus, oma tase	-28500	-9000	-24920			-9000		-9097	81	97	-9600
	Korvaava uudisrakennus, TULOT										-81	-81
	Kalustus (perusopetus)	-1000	-700	-100		-550	-1250		-5		-1245	-550
	Itäinen aluekoulu - kampus *	-17000										
	Korvaava koulun uudisrakennus (n. 500 opp.), oma tase	-16500	-50	-84			-50				-50	-50
	Ristiinan yhtenäiskoulun ilmanvaihdon tasapainotus	-50	-50				-50		-6		-44	-10
	Lukiorakennuksen ilmanvaihdon saneeraus (750 opisk.)	-400	-400	-196			-400		-196		-204	-210
	Ristiinan koulukeskuksen kehittäminen			-880			0		-32		32	-33
	Kulttuuri											
	Konsertti- ja kongressitalo Mikaeli, korjausvelka, saneeraus	-5000	-50	-530			-50		-70		20	-70
	Konsertti- ja kongressitalo Mikaeli, salien jäähdytys		-250	-199			-250		-199		-51	-200
	Jalkaväkimuseon esteettömyys ja vesikatko TULOT	250	25	60			25				25	25
	Jalkaväkimuseon esteettömyys ja vesikatko MENOT	-500	-25	-342			-25		-84		59	-84
	Ristiinan Kallioniemen huvilan peruskorjaus		-200	-23			-200		-23		-177	-100
	Liikunta											
	Urpolan varistorakennus jäänhoitokoneelle	-120	-120	-20			-120		-20		-100	-25
	Rantakylän kentän huoltorakennus, TULOT			458					180		-180	180
	Julkiset rakennukset											
	Kaupungin virastotalo, peruskorjaus jatkuu											
	Sisätyöt (LVIS, Vilhonkadun siipi)		-400	-57			-400		-57		-343	-400
	Pääkirjaston asiointipiste	-135		-57		-135	-135		-102		-33	-120
	Sotakoulu, Ristiina (sis. hankkeen kaupungin osuus)	-1100	-100	-685			-100		-27		-73	-100
	Isopadan lattioiden ja kylmiöiden korjaus	-1050	-50	-115			-50		-115		65	-120
	Lähemäkitalon peruskorjaus	-1000	-50	-52			-50		-52		2	-51
	Naisvuoren tornin kunnostus			-1038					-86		86	-55
	Haukivuoren palvelutalon vesikatkon uusiminen								-2		2	-80

KAUPUNKI tuhansina euroina	Hankkeen suuruus- luokka	Kumulatiivi- nen tot.	TA2023 menot tulot	LMR 2023 menot tulot	TA + LMR 2023 menot tulot	TOT 10/2023 menot tulot	TOT/TA EROTUS	TOT. ENNUSTE
Kiinteistöjen muut muutos- ja peruskorjaustyöt								
Koulu- ja esiopetus		-85	-200		-200	-85	-115	-100
Liikunta- ja nuorisopalvelut		0	-100		-100		-100	-100
Julkiset rakennukset		-41	-100	100	0	-41	41	-100
Sote kiinteistöt		0	-50	35	-15		-15	-80
Rakennusten suunnittelumääräraha		0	-75		-75		-75	-75
Sähköautolataus						-17	17	-17
Energiataloudelliset investoinnit, TULOT		0	100		100		100	100
Energiataloudelliset investoinnit, MENOT		-88	-300		-300	-88	-212	-300
KIINTEÄT RAKENTEET			-6035 230	-40 31	-6075 230	-1914 326	-4258	-4025
Strateginen kehittämisalustat								
Satamalahden kehittäminen (sis. Veturitallinlahti)		-6	-1000		-1000	-6	-994	-50
Ecosairila		-61	-250		-250	-61	-189	-150
Kalevankankaan alue		0	-100		-100		-100	-50
Matkailu		-31	-200		-200	-31	-169	-200
Ruutukaavakeskustan kehittäminen		-11	-100		-100	-11	-89	-100
Kadut								
Sairaalakampuksen ympäristön liikennetilän viimeistely		-20	-70		-70	-20	-50	-20
Kadut (yritys- ja uudet asuinalueet)		-230	-800	200	-600	-230	-370	-600
Kadut ***		-482	-1000		-1000	-482	-518	-1000
Pyöräilyn ja kävelyn edistäminen								
Pyöräilyn ja kävelyn edistäminen (Kasarminkatu jkpp) TULOT ***		0	200		200	200	200	0
Pyöräilyn ja kävelyn edistäminen (Kasarminkatu jkpp) MENOT ***		-347	-400		-400	-347	-53	-400
Meijeripuiston rannan yhtenäinen puistoväylä (asemakaavan toteut-	-170	-2	-150		-150	0	-150	-50
taminen)		331	30		30	317	-287	317
Lentoasema (sis. Valtion investointutun) TULOT								
Lentoasema (sis. Valtion investointutun) MENOT	-350	-421	-50		-50		-50	-50
Katuvalojen saneeraus (sis. ohjausyksiköt)		-170	-200	-200	-400	-170	-230	-400
Puistot ja leikkipaikat ***		-194	-250		-250	-194	-56	-250
Geopark hanke (Saimaan Geopark lokalisatio, Unesco)		-5	-50		-50	-5	-45	-50
Vesistö								
Hulevesiohjelma ***		-86	-50	-400	-450	-86	-364	-450
Veturitallinlahti hulevesi		0	-800	400	-400		-400	0
Tikkalan hulevesijärjestelyt		-39	-150		-150	-39	-111	-150
Hulevesialueen rakentaminen (Urpolan lampi)		-28	0		0	-5	5	-5
Satamien kunnostus *** (sis. retkisatamat)		0	-25		-25		-25	-25
Retkisatamien (4 kpl Saimaa) peruskunnostus, hanke PSS ry	-240	0	-10		-10		-10	-13
Mikkelin joet, patojen poistaminen MENOT	-200	-117	-30		-30	-14	-16	-30
Liikkuminen								
Uimarantojen kunnostukset		-50	-75		-75	-50	-25	-75
Ristiinan Uikkalan kävelysilta		-13	-120		-120	-13	-107	-60
Liikuntapaikkarakentaminen ja kunnostus **		-88	-125		-125	-88	-37	-125
Tornimäki rinnerakenteet	-185	-174	-30		-30	-19	-11	-30
Otavan pienpelialueena, TULOT		-155	0	31	0	9	-9	31
Otavan pienpelialueena, MENOT		-195		-40	-40	-40	0	-40

KAUPUNKI tuhansina euroina	Hankkeen suuruus- luokka	Kumulatiivi- nen tot.	TA2023		LMR 2023		TA + LMR 2023		TOT 10/2023		TOT/TA	TOT.
			menot	tulot	menot	tulot	menot	tulot	menot	tulot	EROTUS	ENNUSTE
IRTAIN OMAISUUS			-652	80	7	0	-645	80	-420	60	-145	-585
Koneet ja kalusto												
Hallinnon palvelualue												
Ruoka- ja puhtauspalvelut		-60	-60				-60		-60		0	-60
Vaalimainostelineiden uudistaminen	-75	-60	-16				-16		-60		44	-60
Vaalien järjestäminen / tietokoneet	-20	0	-16				-16				-16	-16
Sivistyksen palvelualue		0										
Kasvatus- ja opetuslautakunta		-61	-140		5		-135		-61		-74	-135
Hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunta		-174	-140		2		-138		-174		36	-174
Asumisen ja toimintaympäristön palvelualue		0	-80				-80				-80	-80
TKI tilan varustelu (BEM-osaamiskeskus) Metsä-Sairila TULOT		0						80			80	80
TKI tilan varustelu (BEM-osaamiskeskus) Metsä-Sairila MENOT		-65	-200				-200		-65		-135	-200
Kaluston myyntivoitto/-tappio									60			60
ARVOPAPERIT JA OSUUDET			-345	0	0	0	-345	0	-294	0	-51	-371
Osakkeet ja osuudet												
Osakkeiden hankinta, Saimaa Stadiumi Oy		-1000	-200				-200		-200		0	-200
Muiden osakkeiden hankinta		0	-75				-75				-75	-75
Itäradan suunnitteluhankeyhtiö (valtuusto 31.8.20 § 269)		-132	-70				-70		-68		-2	-70
E-S Pääomarahasto		-89					0		-26		26	-26
INVESTOINNIT YHTEENSÄ												
TULOT				2485		31		2485		1971	514	2039
MENOT			-22661		-3233		-25894		-15632		-10262	-23508
NETTOINVESTOINTI			-20176		-3202		-23409		-13661		-9748	-21469

TASEYKSIKÖ JA LIIKELAITOKSET tuhansina euroina	Hankkeen suuruus- luokka	Kumulatii- vinen tot.	TA2023		LMR 2023		TA + LMR 2023		TOT 10/2023		TOT/TA	TOT.
			menot	tulot	menot	tulot	menot	tulot	menot	tulot	EROTUS	ENNUSTE
LIIKELAITOS OTAVIA												
TULOT												
MENOT			-15		2		-13				-13	-13
NETTOINVESTOINTI			-15				-15					-13
VESILIIKELAITOS												
Kunnallistekniikka ja laitosinvestoinnit												
TULOT												
MENOT			-1800									
Vesilaitokset		-17	-130				-130		-17		-113	-40
Jätevesipuhdistamot												
Jätevedenpuhdistamot		-5	-550				-550		-5		-545	-70
Anttolan siirtolinja, yleissuunnitelma		0	-50				-50				-50	-30
Ristiinan jätevesipuhdistamo ja hankessuunnitelma		0	-20				-20				-20	0
Metsä-Sairilan puhdistamo		-4435	-250				-250		-4435		4185	-4450
Verkostot		-239	-800				-800		-239		-561	-600
NETTOINVESTOINTI			-1800				-1800		-4695			-5190
TASEYKSIKÖ JA LIIKELAITOKSET / INVESTOINNIT YHTEENSÄ												
TULOT				0			0		0		0	
MENOT			-1815		2		-1813		-4695		2882	-5203
NETTOINVESTOINTI			-1815		2		-1813		-4695		2882	-5203

	TA2023	LMR 2023	TA + LMR 2023	TOT 10/2023	TOT/TA	TOT.
	menot	menot	menot	menot	EROTUS	ENNUSTE
INVESTOINNIT YHTEENSÄ						
TULOT	2485	31	2485	1971	514	2039
MENOT	-24476	-3231	-27707	-20327	-7380	-28711
NETTOINVESTOINTI	-21991	-3200	-25222	-18356	-6866	-26672
Poistotaso n. 22,5 milj. euroa						

6. Määrärahaesitykset

Käyttötalous

Käyttötalouden tulomäärärahoihin esitetään vähennystä yhteensä -1,43 miljoonaa euroa ja toimintakuluihin lisäystä yhteensä 2,98 miljoonaa euroa.

- Keskusvaalilautakunta esittää menomäärärahojen muutosta +51 600 euroa. Vaalitoimintaan on hankittu uutta laitteistoa sekä vaalitelineden kuljetuksiin kirjatut menot ovat ylittäneet kuljetuksiin varatut määrärahat.
- Hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunta esittää tulomäärärahojen muutosta -504 000 euroa. Tuottojen alittumiseen on merkittävimmin vaikuttanut liikuntapaikkojen käyttökorvausten ja muiden toimintatuottojen vähäisempi kertymä sekä kansalaisopiston kurssimaksujen väheneminen ja yhteistoimintaosuuksien vähäisempi kertymä.
- Hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunta esittää menomäärärahojen muutosta +163 000 euroa. Ylitys aiheutuu liikuntatilojen ennakoitua korkeammista energiakustannuksista.
- Kasvatus- ja opetuslautakunta esittää tulomäärärahojen muutosta -926 000 euroa. Tuottojen alittumiseen on merkittävimmin vaikuttanut varhaiskasvatuksen asiakasmaksutuottojen, sekä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen tukien ja avustusten ennakoitua heikompi kertymä.
- Kasvatus- ja opetuslautakunta esittää menomäärärahojen muutosta + 1 897 000 euroa. Ylitys kohdistuu palvelualueen henkilöstökuluihin sekä sisäisten vuokrien ylittymiseen (sähkökulut).
- Hallinto- ja elinvoimapaalvelut esittää menomäärärahojen muutosta +790 000 euroa. Merkittävimmät ylitykset aiheutuvat kaupunginhallituksen määrärahoista maksettavista energiaratkaisukokonaisuuden asiantuntijapalkkioista sekä TMT-maksun voimakkaasta ylityspaineesta. Osa edellä mainittujen kulujen ylityksestä saadaan katettua palvelualueen sisällä, mutta kokonaisuutena palvelualueelle haetaan valtuustolta 790 000 euron lisämäärärahaa toimintakuluihin.
- Ruoka- ja puhtauspalveluiden toimintakuluihin esitetään 41 000 euron lisämäärärahaa. Netto budjetoidun yksikön toimintakate on toteutumassa talousarviota heikompana, koska kesällä maksettu kertakorvaus aiheutti palkkakulujen ylittymisen ja sähkön hinnasta johtuva lisäveloitus sisäisten vuokratulujen ylittymisen.

Investoinnit

Kaupunkikehityslautakunta

Maa- ja vesialueiden myyntitulot alittavat tulomäärärahan 1 000 000 euroa. Syynä tähän on yleinen investointien ja rakentamisen taantuma sekä asuinrakentamisen hiljentyminen koko maassa. Tontti-varauksia on olemassa merkittävästi, mutta ne eivät ole johtaneet tonttien myyntiluovutuksiin. Markkinatilanne on odottava. Tilanteen ennakoidaan muuttuvan rakennuslupien osalta jo vuonna 2024 ja rakentamisten käynnistymisinä vuoden 2025 aikana.

Haukivuoren palvelutalon vesikaton uusimistarve aktivoitui nopealla aikataululla. Osa katosta oli tarkoitus uusida jo vuonna 2022. Resurseista johtuen kohdetta ei pystytty vielä tuolloin toteuttamaan.

Päivitettyssä tarkastuksessa katossa on havaittu pahoja vaurioita, eikä niitä voida jättää enää talveksi korjaamatta. Hankkeelle haetaan siirtomääräraha, joka katetaan investointiohjelman sisällä.

Jalkaväkimuseon kustannukset ylittävät kuluvana vuonna määrärahan noin 59 000 euroa. Koko hankkeelle oli määrärahat vuoden 2022 talousarviossa, mutta osa kustannuksista kirjaantui vasta vuodelle 2023.

Ristiinan koulukeskuksen kehittämiseksi eli kirjaston rakentamiseksi oli määrärahat vuoden 2022 talousarviossa, mutta osa kustannuksista kirjaantui laskutuksesta johtuen vasta vuodelle 2023. Kohde valmistui vuoden 2022 puolella.

Naisvuoren tornin kunnostukselle oli määrärahat vuoden 2022 talousarviossa, mutta osa maksueristä kirjaantui vasta vuodelle 2023. Toteuma oli kumulatiivisesti kustannusarviota pienempi.

Eteläinen aluekoulu, korvaava uudisrakennus. Hankkeen rakentamisen maksueriä, valmiusasteen etenemisestä johtuen, kohdistuu ennakoitua enemmän jo vuodelle 2023. Hankintaprosessista ja koulun käyttöönotosta vastaanoton jälkeen johtuen irtaimiston investoinnit painottuvat talousarviota vahvemmin vuodelle 2024. Hanke etenee kokonaisuudessaan kustannusarvion mukaisesti. Koulu vastaanotetaan urakoitsijalta tammikuussa 2024.

Konsertti- ja kongressitalo Mikaeli, korjausvelka, saneeraus. Investointiin on kirjautunut osittain kustannuksia jo vuonna 2022 tehdystä automaatiokorjauksesta. Lisäksi kohteessa suoritettiin välttämätön vesikaton korjaustyö.

Isopadan lattioiden ja kylmiöiden korjaus. Kohteessa jouduttiin tekemään salaatinvalmistustilan viilennys viranomaisvaatimuksen vuoksi. Tätä ei ollut budjetoitu. Talousarviossa varatulla määrärahalla oli tarkoitus tehdä vain pienempiä, akuutteja korjauksia. Kohteeseen on suunnitella myöhempinä vuosina suurempi kiinteistön peruskorjaus.

Kiinteistöjen muut muutos- ja peruskorjaustyöt /Julkiset rakennukset. Kyseisen menorivin määrärahat on siirretty KV §44 20.3.2023 kirjastolle tulevan asiointipisteen rakentamiseen. Asiointipisteen siirto aktivoi Mikkelin kehitysyritys Miksei Oy:n siirtymisen virastotalolle, jolloin muutostyön aktivoituessa määrärahalle on tarvetta.

Osallistava budjetointi ylittää menomäärärahan 30 000 euroa. Vuoden 2022 päätettyjen hankkeiden toteutus ja loppuun saattaminen on osittain siirtynyt vuoden 2023 puolelle

Investointien menomäärärahamuutokset

- Haukivuoren palvelutalon vesikatto (ei määrärahaa/TA), menoilytys +80.000 euroa
Siirretään projektilta 13004 Urpolan varastorakennus jäänhoitokoneelle saneeraus (TA 120.000 euroa)
- Jalkaväkimuseon esteettömyys ja vesikatto projekti 14112 (ei määrärahaa/TA), menoilytys +59.000 euroa
Siirretään projektilta 10654 Lukiorakennuksen ilmanvaihdon saneeraus (TA 400.000 euroa)
- Ristiinan koulukeskuksen kehittäminen projekti 10643 (ei määrärahaa/TA), menoilytys +33.000 euroa
Siirretään projektilta 10654 Lukiorakennuksen ilmanvaihdon saneeraus (TA 400.000 euroa)
- Naisvuoren tornin kunnostus 14111 (ei määrärahaa/TA), menoilytys +55.000 euroa
Siirretään projektilta 10654 Lukiorakennuksen ilmanvaihdon saneeraus (TA 400.000 euroa)

- Eteläinen aluekoulu, korvaava uudisrakennus projekti 10630 (TA 9.000.000 euroa), menoylitys +600.000 euroa
Siirretään projektilta 31108 Eteläinen aluekoulu, kalustus (perusopetus) (TA 1.250.000 euroa)
- Konsertti- ja kongressitalo Mikaeli, projekti 12001 (TA 50.000 euroa), menoylitys +20.000 euroa
Siirretään projektilta 10654 Lukiorakennuksen ilmanvaihdon saneeraus (TA 400.000 euroa)
- Isopadan lattioiden ja kylmiöiden korjaus projekti 14117 (TA 50.000 euroa), menoylitys +70.000 euroa
Siirretään projektilta 10654 Lukiorakennuksen ilmanvaihdon saneeraus (TA 400.000 euroa)
- Kiinteistöjen muut muutos- ja peruskorjaustyöt /Julkiset rakennukset projekti 15000 (TA 100.000 euroa), menoylitys +100.000 euroa
Siirretään projektilta 12006 Ristiinan Kallioniemen huvilan peruskorjaus (TA 200.000 euroa)
- Osallistava budjetointi projekti 10005 (TA 100.000 euroa), menoylitys +30.000 euroa
Siirretään projektilta 10001 Maaseudun nopeat tietoliikenneyhteydet (TA 200.000 euroa)
- Vaalien kalusteet projekti 31001 (TA 16.000 euroa), menoylitys +28.000 euroa
Siirretään 12.000 euroa projektilta 35499 Muiden osakkeiden hankinta (TA 75.000 eur), sekä 16.000 euroa projektilta 31003 Vaalien järjestäminen/tietokoneet

Investointien tulomäärärahamuutokset

- Maa- ja vesialueiden hankinta TULOT, projekti 10350 (TA 2.000.000 euroa), tuloalitus - 1.000.000 euroa

Mikkelin vesiliikelaitos

- Mikkelin vesiliikelaitoksen johtokunta esittää vesiliikelaitoksen puhdistamoinvestointeihin lisämäärärahaa 4 412 000 euroa. Määrärahan ylittyminen liittyy Metsä-Sairilan puhdistamon sovintosopimukseen

7. Hallintokuntien johdon analyysit

7.1 Hallinto- ja elinvoimapalvelut

Kokonaisuutena hallinto- ja elinvoimapalveluiden tuotot ylittyvät noin 170 000 euroa. Kulujen arvioidaan ylittyvän noin 790 000 eurolla. Näin ollen palvelualueen toimintakate heikkenee noin 620 000 euroa.

Työmarkkinatuen kuntaosuuden (TMT-maksu) ennakoidaan ylittävän talousarvioon varatun summan noin 850 000 eurolla. Varaus talousarviossa 2,9 M€, toteumaennuste 3,75 M€. Työmarkkinatuen kuntaosuuden laskeva trendi pysähtyi kesällä. Ilmiö on valtakunnallinen, eli työmarkkinatuen trendivaihtelut noudattavat samaa muotoa C21 kaupungeissa. Kotoutumispalveluiden osalta myyntituottojen arvioidaan ylittyvän 300 000 eurolla, sekä työllisyydenhoidon muut (kuin TMT-maksu) kulut ovat alitumassa noin 300 000 eurolla.

Energiaomaisuusratkaisuun liittyen kaupunginhallituksen määrärahoihin on varattu konsulttityötä varten noin 100 000 euroa, mutta tämä määräraha ylittyy arviolta 400 000 eurolla. Myyntiprosessin vaatiman asiantuntijatyön laajuutta ei talousarvion laatimishetkellä ollut tiedossa.

Talouspalvelut-yksikön menojen arvioidaan alittavan talousarvion 300 000 eurolla.

Hyvinvointialueen henkilöstölle maaliskuussa maksetun korona-kertakorvauksen johdosta kaupungille on tulossa hyvinvointialueelta takautuvasti noin 110 000 euron lisäkustannus. Kaupunki on hakenut muutosta kertakorvaukseen liittyvästä aluehallituksen päätöksestä (KH 27.3.2023 § 122), eikä hyvinvointialue ole toistaiseksi toimittanut kyseistä laskua.

Nettobudjetoidussa ruoka- ja puhtauspalvelut-yksikössä toimintakatteen ennakoidaan toteutuvan noin 40 000 euroa talousarviota heikompana.

7.2 Mikkelin seudun ympäristölautakunta

Lokakuun 2023 seurannan perusteella maksu- ja myyntituotot kokonaisuudessaan ovat kertyneet odotetusti ja suunnitellulla tavalla.

Tällä hetkellä näyttää siltä, että koko lautakunnan osalta toimintatuottoja kertyy riittävästi, eikä ole tarpeen hakea tulojen alitusoikeutta.

Henkilöstömenot ovat toteutuneet talousarvion mukaisesti.

Kokonaisuutena ympäristölautakunnan talousarvio käyttötalouden osalta arvioidaan toteutuvan suunnitellusti vuonna 2023.

Ympäristöpalvelut ei esitä lisämäärärahoja vuodelle 2023.

Ympäristölautakunnan talousraportoinnissa on mukana myös ympäristöpalvelujen hallinnoima projekti. Vuonna 2021 alkanut Pursialan ja Porrassalmen pohjavesialueiden suojelusuunnitelmien päivittämishanke, jota rahoitti sekä Etelä-Savon ELY-keskus että Mikkelin kaupunki. Pursialan ja Porrassalmen pohjavesialueiden suojelusuunnitelmien päivittämishanke päättyi syyskuussa 2022, mutta Etelä-

Savon ELY-keskus myönsi hankkeeseen liittyville erillisselvityksille lisärahoitusta tammikuun 2023 loppuun saakka.

Ympäristölautakunnan toimintatuottojen ja -kulujen arvioidaan toteutuvan talousarvion mukaisena. Mahdolliset menojen ylitykset sekä tuottojen alitukset saadaan katettua tulosalueiden välisillä määrärahasiirroilla. Lautakunnan käyttötalouteen ei esitetä määrärahamuutoksia.

7.3 Kasvatus- ja opetuslautakunta

Talousseuranta 10/2023 tehdään viime vuoteen verrattuna ”normaalissa” toimintaympäristössä koronapandemian suhteen – kuluvana vuotena ei ole enää ollut toiminnallisia rajoituksia ja/tai sulkutilanteita koronan vuoksi. Kuitenkin koronasta johtuvia poissaoloja on edelleen ollut ja syyslukukaudella koronan lisäksi muut taudit ovat aiheuttaneet paljon poissaoloja varhaiskasvatukseen ja opetuksen henkilöstössä. Vuoteen 2022 verrattuna varhaiskasvatukseen ja perusopetuksen toimintaan on vaikuttanut Ukrainan sodan johdosta Mikkeliin tulleet turvapaikanhakijat, joita alkoi saapua Mikkeliin maaliskuun lopussa 2022 ja jotka heti tultuaan eivät vielä osallistuneet esimerkiksi varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen. Tällä hetkellä lapsia on sekä varhaiskasvatuspalveluissa että perusopetuksessa.

Lokakuun seurannan perusteella lautakunnan alaisen toiminnan tuottojen arvioidaan alittuvan noin 926 500 euroa. Varhaiskasvatukseen myyntituottaja kertyy arviolta 40 000 euroa talousarviota enemmän. Lukiokoulutuksen maksutuottojen arvioidaan ylittyvän noin 29 000 euroa ja varhaiskasvatukseen maksutuottojen arvioidaan alittuvan peräti 643 000 euroa. Alitus johtuu 1.3.2023 voimaan tulleesta lakimuutoksesta: varhaiskasvatukseen asiakasmaksujen maksuttomuuden tuloalarajaa nostettiin 33 %. Tuet ja avustukset arvioidaan alittuvan noin 384 500 euroa – hankeavustuksia ei ole avattu varhaiskasvatus- ja perusopetuspalveluille edellisen vuoden tapaan. Vuokra- ja muita tuottoja arvioidaan kertyvän noin 32 000 euroa talousarviota enemmän.

Toimintakulujen arvioidaan ylittävän noin 1 897 100 euroa. Henkilöstökulujen arvioidaan ylittyvän noin 1 291 200 euroa. Henkilöstökulujen ylitykseen vaikuttaa kevään palkkatarkistus (palkankorotusvaraus talousarviovaiheessa oli 3,2 prosenttia ja neuvottelukierroksen lopputulos kvtes-sopimuksessa on hieman yli 4 prosenttia, jonka lisäksi ns. kertaeränä kesäkuun palkkojen yhteydessä maksettiin 467 €/hlö), opetuksen päivitetty sijaisohjeistus sekä mahdollinen lukiokoulutuksen talousarviovalmistelussa tapahtunut virheellinen kirjaus. Joulukuun sisäisessä vuokrassa tullaan perimään lisävuokraa talousarviossa ennakoitua suuremman sähkön hinnan johdosta. Kasvatus- ja opetuslautakunnalle ko. lisävuokra on 693 000 euroa. Vuokrakulujen arvioidaan ylittyvän yhteensä 699 000 euroa. Palvelujen ostojen arvioidaan alittuvan noin 133 800 euroa ja aineet/tarvikkeet/tavarat toteutuu lähes talousarvion mukaisena, alitusta noin 5 900 euroa. Avustusten arvioidaan ylittyvän kasvavien kotihoidontukimenojen johdosta noin 45 000 euroa ja muut toimintakulut toteutuvat lähes talousarvion mukaisina, ylitystä noin 1 600 euroa.

Lokakuun seurannan perusteella lautakunnan alaisen toiminnan toimintakatteen arvioidaan heikenevän noin 2 823 600 euroa.

Lautakunta esittää kaupunginhallitukselle ja edelleen valtuustolle tulojen alituslupaa 926 500 ja kulujen ylityslupaa 1 897 100.

7.4 Hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunta

Lokakuun seurannan perusteella lautakunnan alaisen toiminnan tuottojen arvioidaan alittuvan noin 504 000 euroa alkuperäiseen talousarvioon verrattuna. Suurimmat tulonmenetykset aiheutuvat asiakasmaksutulojen ja vuokratulojen sekä hanketulojen arvioitua pienemmästä kertymästä. Asiakasmäärät eri palveluissa eivät ole palautuneet korona-aikaa edeltävälle tasolle. Talousarviota paremmin on toteutunut kaupunginorkesterin, kirjastopalvelujen ja liikuntapalvelujen myyntituotot.

Toimintakulujen arvioidaan ylittävän alkuperäisen talousarvion noin 163 000 euroa. Henkilöstökulujen arvioidaan ylittyvän noin 85 000 euroa. Henkilöstömenojen ylitykseen vaikuttaa kevään 2023 palkkatarkistuksen talousarviossa huomioitua suurempi korotusprosentti sekä kesäkuun lopussa maksettu ns. kertaerä. Polttoaineen ja sähkön hintojen nousu aiheuttavat määrärahaylityksen aineet/tavarat/tarvikkeet-tiliryhmässä sekä vuokratuloissa. Joulukuussa veloittava sisäinen vuokra tulee sisältämään talousarviosta poikkeavan sähkön hinnasta johtuvan 135 000 euron lisäveloituksen. Palvelujen ostot sekä avustukset alittavat talousarvion.

Lokakuun seurannan perusteella hyvinvoinnin ja osallisuuden alaisen toiminnan toimintakatteen arvioidaan heikkenevän noin 667 000 euroa alkuperäiseen talousarvioon verrattuna.

7.5 Kaupunkikehityslautakunta

Euroopan ja maailman epävakainen tilanne jatkuu. Tämä heijastuu Suomeen ja asiakaskäyttäytymiseen monella tapaa. Investoinnit ja rakentaminen ovat jossakin määrin jopa pysähtyneet. Uusien asuntojen kauppa on loppusyksystä ollut hiljaista (10 suurimmalla asuntorakentajalla on yli 2000 uutta ja valmistunutta asuntoa myymättä). Rakentamisen arvoketju on monelta osin hiljentynyt. Tämä heijastuu Asumisen ja kaupunkikehityksen palvelualueen tuotantoon (esim. tontin myynti ja luovutus, rakennuslupaprosessi) monessa palvelun ja tuloksen vaiheessa.

Uuden asuntorakentamisen aloitukset Suomessa, Itä-Suomessa ja Mikkelissä romahtivat. Rakenteille olevien kohteet ovat viimeistelyvaiheessa tai odottavat kivijalkavaiheessa markkinan elpymistä. Uusien kohteiden aloittamisista ei ole päätöksiä. Edessä on hyvin vaikeaa urakointi- ja työllisyystilanne vuonna 2024. Tämä näkyy kaupungin tontinluovutuksen ja lupaprosessin arvoketjussa negatiivisesti. Yleisesti on arvioitu, että elinvoimakehityksessä merkityksellinen asuntorakentamisen elpyminen alkaisi vuonna 2025.

Käyttötalouden ennustetaan toteutuvan n. 3 miljoonaa euroa talousarviota parempana (mm. 0,9 M euroa energian lisälaskutusta) ja investointiohjelman kokonaisuuden talousarvion mukaisena kokonaisuutena. Kustannuspaikka tai investoinnin rivitasoisesti poikkeamia toki on.

7.6 Mikkelin kaupungin liikelaitos Otavia

Seurantajakson aikana talous on toteutunut suunniteltua paremmin.

Perusopetuksen valtionosuudet seurantajaksolla toteutuivat suunnitellusti. Loppuvuodesta perusopetuksen takautuvia valtionosuuksia ollaan saamassa lisää. Lukiokoulutuksen valtionosuudet ennakoitua toteutuvan talousarviota paremmin. Vapaan sivistystyön kurssitoiminta alkuvuoden osalta on toteutunut suunnitellusti.

Henkilöstökulut ovat suunnitellulla tasolla seurantajakson aikana. Kokonaiskulut henkilöstön osalta ovat alittuneet koko vuoden osalta. Syynä on OAJ:n kanssa neuvotellun paikallissopimuksen alkamisen siirtyminen syksyyn.

Palveluiden sekä tarvikkeiden ostot toteutuivat seurantajaksolla suunnitellusti. Hankkeiden tuloutukset ovat ylittyneet suunnitellusta.

Kokonaisuutena voidaan todeta toiminnan ja talouden näkökulmasta seurantajakson toteutuneen hyvin.

7.7 Mikkelin Vesiliikelaitos

Vesilaitoksen tuotoista 94 % muodostuu vesi- ja jätevesimaksutuotoista. Veden- ja jäteveden käyttömaksuja korotettiin vuoden vaihteessa 9 %. Veden kulutus on laskutuksen seurannan perusteella vähentynyt 3 % ja jäteveden kulutus 4 %. Vesi- ja jätevesimaksujen korotuksen johdosta myynti toteutuu lähes talousennusteen mukaisesti.

Henkilöstö menoissa toteutuma on alle talousarvion johtuen henkilöstön vaihtuvuudesta. Verkostonpäällikön virka täytettiin vesiliikelaitoksen sisältä ja putkiasentajan rekrytointiin 1.11.2023. Henkilöstömenojen arvioidaan toteutuvan hieman alle talousarvion.

Toimintakulut koostuvat suurimmalta osin palvelujen, aineiden ja materiaalien ostoilla. Palvelujen ostoista suurin kokonaisuus on Metsä-Sairilan jäteveden puhdistamon operointipalvelut. Toimintakuluja korotettiin vuoden 2023 talousarvioon. Toimintakulut toteutunevat pääsääntöisesti talousarvion raa-meissa.

Investoinneissa suurimpana kuluna näkyy keväällä 2023 tehdyn Metsä-Sairilan puhdistamon pääurakan purkamisesta johtuvan sovintoratkaisun investoinniksi kirjattu osuus. Tähän ei oltu talousarviossa varauduttu. Muilta osin investoinnit ovat käynnistyneet vasta kesän alussa eivätkä vielä näy heinäkuun talouden seurannassa. Investoinnit toteutuvat alle talousarvion. Verkostopuolen investoinnista yhteishankkeet jatkuvat ensi vuoden puolelle, ja laitospuolen investoinneista suuri osa siirtyy kanssa.